

Μεθοδολογία
Κοινωνικών
Επιστημών

Αξιοπιστία και
εγκυρότητα

ΠΜΣ Πολιτικής Επιστήμης και
Κοινωνιολογίας

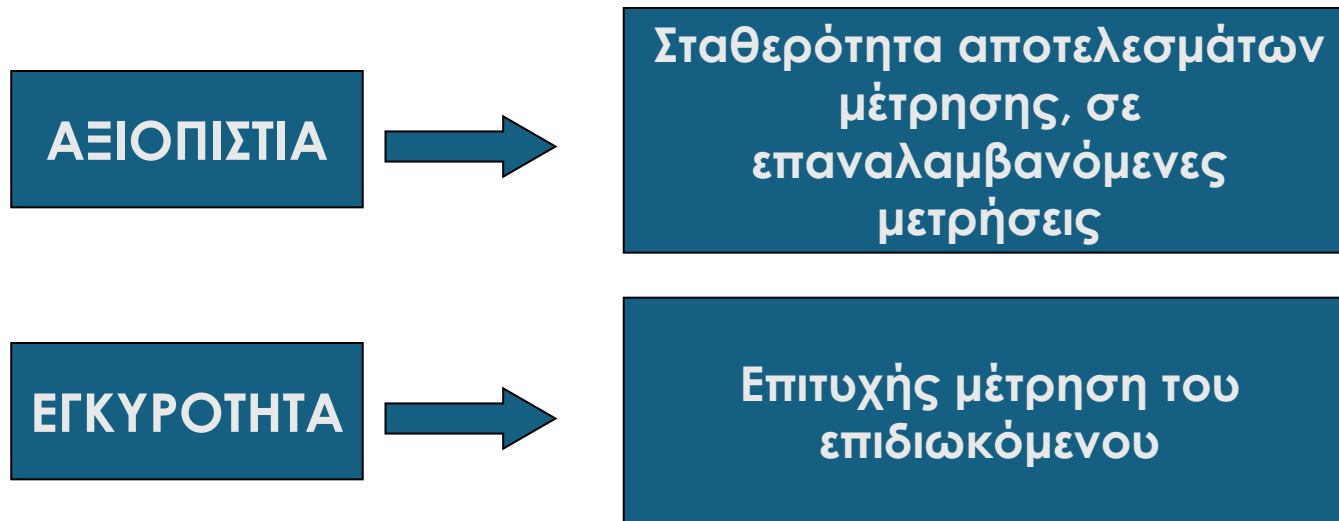
ΕΚΠΑ/Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης &
Δημόσιας Διοίκησης

- Εξάμηνο: Χειμερινό 2024-25
- Μάνος Τσατσάνης (Επίκουρος Καθηγητής)
- etsats@pspa.uoa.gr

Αξιοπιστία και εγκυρότητα μέτρησης

Σχέση αξιοπιστίας και έρευνας

ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ≠ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ

Αξιοπιστία μέτρησης

ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ

- Με τον όρο αξιοπιστία εννοούμε τη συνέπεια απόκτησης ίδιων αποτελεσμάτων μιας μεταβλητής σε επαναλαμβανόμενες μετρήσεις.
- Όσο μεγαλύτερη η αξιοπιστία μιας μέτρησης, τόσο μικρότερο το τυχαίο σφάλμα (Σταλίκας & Κυριάζος, 2019). Το σφάλμα είναι κάτι από το οποίο δεν μπορούμε να απαλλαγούμε πλήρως στην κοινωνική έρευνα.
- Περισσότερο γνωστές μέθοδοι εκτίμησης αξιοπιστίας:
 1. Έλεγχος-Επανελέγχος (Σταθερότητα στο χρόνο, μέσω συσχετίσεων)
 2. Μέθοδος Εσωτερικής Συνέπειας: Η μέθοδος η οποία βασίζεται στην πραγματοποίηση περισσότερων από μίας μέτρησης ενός φαινομένου, κατά την ίδια στιγμή (διαφορετικοί ενδείκτες – συντελεστής α του Cronbach)
 3. Ποσοστιαία συμφωνία μεταξύ κωδικογράφων (ανάλυση περιεχομένου)

Εγκυρότητα μέτρησης

Η αξιοπιστία είναι απαραίτητη για την εγκυρότητα, αλλά δεν ταυτίζεται μαζί της.

ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ

- Η εγκυρότητα μέτρησης αναφέρεται στο βαθμό κατά τον οποίο ένα όργανο μέτρησης (η κλίμακα) μετρά αυτό που ο ερευνητής επιδιώκει να μετρήσει, δηλαδή ο βαθμός στον οποίο μια μεταβλητή αντιστοιχεί στη διερευνούμενη έννοια.
- Μιλάμε για «βαθμό» γιατί ποτέ η εγκυρότητα δεν είναι απόλυτη στις κοινωνικές επιστήμες (αφού είναι «έμμεση»-δεν γνωρίζουμε την πραγματική τιμή του φαινομένου που μετράμε).

Εγκυρότητα μέτρησης

1) Φαινομενική/Ονομαστική Εγκυρότητα/Εγκυρότητα όψης (face validity)

Είναι η εγκυρότητα της μεταβλητής που είναι ευλογοφανώς αντιπροσωπευτική της δομής της. Μια κλίμακα μέτρησης με εμπειρική εγκυρότητα «φαίνεται» να έχει γνώρισμα που την κάνουν σχετική με την ιδιότητα που σκοπεύει να μετρήσει. Διαισθητική διαδικασία. Μπορεί να αφορά ακόμα και μη ειδήμονες.

Π.χ. Για να μετρήσουμε την ξеноφοβία, ρωτάμε τη στάση απέναντι στους μετανάστες.

2) Εγκυρότητα Περιεχομένου (content validity)

Ο βαθμός στον οποίο τα επιμέρους θέματα μιας μεταβλητής είναι αντιπροσωπευτικά της έννοιας που διερευνάται. Εξετάζουμε βιβλιογραφία επισταμένως, αποκτούμε εικόνα του πώς άλλοι ερευνητές χρησιμοποιούν τις έννοιες και το πώς αυτές συνδέονται με τη μεταβλητή που θέλουμε να μετρήσουμε.

“Ο βαθμός στον οποίο ένα μέτρο καλύπτει το εύρος των σημασιών που περιέχονται σε μια έννοια”. Είναι ο βαθμός που η δόμηση των θεμάτων μιας πολυθεματικής μεταβλητής, εκφράζει την έννοια της συγκεκριμένης μεταβλητής.

Δεν υπάρχει αντικειμενικός τρόπος αξιολόγησης.

Όμως, μπορούμε να κατασκευάσουμε κλίμακα μέτρησης θρησκευτικότητας, χωρίς τη μεταβλητή του εκκλησιασμού;

Εγκυρότητα μέτρησης

3) Εγκυρότητα Δομής/Εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής/Συγκλίνουσα εγκυρότητα/Διακρίνουσα εγκυρότητα (construct validity)

Ο βαθμός στον οποίο ένα μέτρο σχετίζεται με άλλες μεταβλητές, όπως αναμένεται μέσα σε ένα σύστημα θεωρητικών σχέσεων.-π.χ. αν είσαι ικανοποιημένος από την κυβέρνηση πρέπει να είναι και πιθανότερο να την ψηφίσεις.

Επίσης, αφορά τη σύγκριση με άλλες μετρήσεις της ίδιας έννοιας που έχουν γίνει με διαφορετικές μεθόδους.

Στην περίπτωση της διακρίνουσας εγκυρότητας, θα πρέπει τα μεγέθη που συγκρίνουμε να συσχετίζονται αρνητικά μεταξύ τους (να απέχουν). Πχ αν μια κλίμακα μετρά τον κοινωνικό συντηρητισμό, θα πρέπει να συσχετίζεται αρνητικά με μια κλίμακα που μετρά τον κοινωνικό φιλελευθερισμό.

4) Συντρέχουσα εγκυρότητα κριτηρίου/Ταυτόχρονη εγκυρότητα/Συγχρονική εγκυρότητα (concurrent criterion validity)

Ο βαθμός στον οποίο ένα νέο μέτρο σχετίζεται με κάποιο πιο καθιερωμένο τρόπο μέτρησης. Π.χ. Propensity to vote (0-10) vs Πρόθεση ψήφου